

בבא קמא ב

שמות פרק כא

(כח) **וכי יגח שור את איש או את אשה ומת סקול יסקל השור ולא יאכל את בשרו ובעל השור נקי:** (כט) ואם שור נגח הוא מתמול שלשם והועד בבעליו ולא ישמרנו והמית איש או אשה השור יסקל וגם בעליו יומת: (ל) אם כפר יושת עליו ונתן פדיו נפשו ככל אשר יושת עליו: (לא) או בן יגח או בת יגח כמשפט הזה יעשה לו:

(לב) אם עבד יגח השור או אמה כסף שלשים שקלים יתן לאדניו והשור יסקל:
 (לג) וכי יפתח איש בור או כי יכרה איש בר ולא יכסנו ונפל שמה שור או חמור: (לד) בעל הבור ישלם כסף וישיב לבעליו והמת יהיה לו:
 (לה) **וכי יגף שור איש את שור רעהו ומת ומכרו את השור החי ורצו את כספו וגם את המת יקצו:** (לו) או נודע כי שור נגח הוא מתמול שלשם ולא ישמרנו בעליו שלם שור תחת השור והמת יהיה לו:

שמות פרק כב

(ד) **כי יבער איש שדה או כרם ושלח את בעירה בעירו ובער בשדה אחר מיטב שדהו ומיטב פרמו ישלם:**
 (ה) **כי תצא אש ומצאה קצים ונאכל גדיש או הקמה או השדה שלם ישלם המבער את הבערה**

ארבעה אבות נזיקין:

השור	המבעה	ההבער	הבור
יש בהן רוח חיים		אין בו רוח חיים	
דרכן לילך ולהזיק		אין דרכן לילך ולהזיק	
הצד השווה שבהן - שדרכן להזיק ושמירתן עליך. וכשהזיק, חב המזיק לשלם תשלומי נזק במיטב הארץ			

שאלה: מדקתני אבות - מכלל דאיכא תולדות, תולדותיהן כיוצא בהן או לאו כיוצא בהן?

דוגמאות אחרות של אבות ותולדות שבאחד תולדותיהן כיוצא בהן ובשני לא:

טומאות - תולדותיהן לאו כיוצא בהן	שבת - תולדותיהן כיוצא בהן
<p>אבות הטומאות: השרץ, והשכבת זרע, וטמא מת ולדותיהן לאו כיוצא בהן, דאילו אב מטמא אדם וכלים, ואילו תולדות - אוכלין ומשקין מטמא, אדם וכלים לא מטמא.</p>	<p>אבות מלאכות ארבעים חסר אחת: אבות - מכלל דאיכא תולדות, תולדותיהן כיוצא בהן, לא שנא אב - חטאת, ולא שנא תולדה - חטאת, לא שנא אב - סקילה, ולא שנא תולדה - סקילה. שאלה: ומאי איכא בין אב לתולדה? תשובה: נפקא מינה, דאילו עביד שתי אבות בהדי הדדי, אי נמי שתי תולדות בהדי הדדי - מחייב אכל חדא וחדא, ואילו עביד אב ותולדה דידיה - לא מחייב אלא חדא. עוד שאלה: ולרבי אליעזר דמחייב אתולדה במקום אב, אמאי קרי ליה אב ואמאי קרי לה תולדה? תשובה: הך דהוה במשכן חשיבא - קרי ליה אב, הך דלא הוה במשכן חשיבא - קרי לה תולדה.</p>

תשובה: אמר רב פפא: יש מהן כיוצא בהן, ויש מהן לאו כיוצא בהן.

הסבר תשובתו: תולדה דקרון כקרון, שן ורגל תולדותיהן אינן כיוצא בהן

רקע להסבר תשובתו: ת"ר, **ג' אבות נאמרו בשור: הקרן, והשן, והרגל.**

קרון מנל? דת"ר: **כי 'אח - אין נגיחה אלא בקרן, שנאמר:** (מלכים א' כ"ב) **ויעש לו 33 קניה כן כענה קרני פרץ ויאמר כה אמר ה' כאזה תנח את אוזי ואומר:** (דברים ל"ג) **ככור שורו הדר לו וקרני ראש קרני כהם עמי ישח.**

שאלה על הברייתא: מאי **ואומר?**

הצעה לתשובה: וכי תימא, דברי תורה מדברי קבלה לא ילפינן, ת"ש: **ככור שורו הדר לו.** והאי מילף הוא?

דחיית ההצעה: גילוי מילתא בעלמא הוא דנגיחה בקרון הוא!

תשובה: אלא, מהו דתימא כי פליג רחמנא בין תם למועד - ה"מ בתלושה, אבל במחוברת -

אימא כולה מועדת היא, ת"ש: **ככור שורו הדר לו וא'.**

המשך הסבר דברי רב פפא: תולדה דקרון מאי היא? נגיפה, נשיכה, רביצה, ובעיטה.

קושי: מאי שנא נגיחה דקרי לה אב? דכתיב **כי 'אח**, נגיפה נמי כתיב **כי 'אח!**

תירוץ: האי נגיפה - נגיחה היא, דתניא: פתח בנגיפה וסיים בנגיחה, לומר לך: זו היא נגיפה זו היא נגיחה.

קושי: מאי שנא גבי אדם דכתיב כי יאח, ומאי שנא גבי בהמה דכתיב כי יאול?

תירוץ: אדם דאית ליה מזלא - כתיב כי יאח, בהמה דלית לה מזלא - כתיב כי יאול, ומלתא אגב אורחיה קמ"ל, דמועד לאדם הוי מועד לבהמה, ומועד לבהמה לא הוי מועד לאדם.

קושי: נשיכה - תולדה דשן היא!

תירוץ: לא, שן יש הנאה להזיקה, הא אין הנאה להזיקה.

קושי: רביצה ובעיטה - תולדה דרגל היא!

תירוץ: לא, רגל הזיקה מצוי, הני אין הזיקן מצוי.

חזרה לדברי רב פפא: אלא תולדותיהן לאו כיוצא בהן דאמר רב פפא, אהייא? אילימא אהני, מאי שנא קרן? דכוונתו להזיק וממונך ושמירתו עליך, הני נמי כוונתן להזיק וממונך ושמירתן עליך! אלא, תולדה דקרן כקרן, וכי קאמר רב פפא - אשן ורגל.